

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3603/2020
18.02.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Јелице Бојанић Керкез и Зорана Хацића, чланова већа, у парници тужиле малолетне АА из ..., чија је законска заступница мајка ББ, а пуномоћник Марија Јоксовић, адвокат из ..., против туженог „Generali osiguranje Srbija“ а.д.о Нови Београд, чији је пуномоћник Мирна Ракић-Домазетовић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији мал. тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 38/20 од 11.05.2020. године, у седници већа одржаној 18.02.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија тужиле, па се **ПРЕИНАЧУЈУ** пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 38/20 од 11.05.2020. године и пресуда Основног суда у Врбасу, Судска јединица у Кули П 1132/2017 од 12.04.2019. године, у делу одлуке о захтеву за накнаду материјалне штете због изгубљеног издржавања и исплату ренте, тако што се тужиле малолетној АА из ... на терет туженог „Generali osiguranje Srbija“ а.д.о Нови Београд досуђује:

а) на име накнаде материјалне штете због изгубљеног издржавања, за период од ...2015. године до 21.12.2018. године, укупан износ од 531.352,00 динара, са законском затезном каматом од 12.04.2019. године до исплате,

б) на име месечне ренте износ од 14.872,00 динара, почев од 01.01.2019. године, доспеле рате одједном, а будуће до сваког 10. у месецу док за то постоје законски услови, а у случају доцње са законском затезном каматом за период доцње, све у року од 15 дана од дана пријема отправка пресуде, а у преосталом делу ревизија тужиле **ОДБИЈА**, као неоснована.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о трошковима првостепеног и другостепеног парничног поступка садржано у пресуди Апелационог суда у Новом Саду Гж 38/20 од 11.05.2020. године, тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужени да тужиле, на име трошкова првостепеног парничног поступка исплати укупан износ од 156.600,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате и трошкове жалбеног поступка у износу од 10.800,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема отправка пресуде.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиљи, на име трошкова ревизијског поступка исплати износ од 10.800,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема отправка пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Врбасу, Судска јединица у Кули П 1132/2017 од 12.04.2019. године, делимично је усвојен тужбени захтев и обавезан тужени да тужиљи по основу накнаде материјалне штете због изгубљеног издржавања, за период од ...2015. до 21.12.2018. године, исплати укупан износ од 429.639,25 динара са законском затезном каматом од 12.04.2019. године, као дана пресуђења до исплате, а одбијен као неоснован, тужбени захтев да по истом основу исплати износ од још 548.439,25 динара, као и законску затезну камату на сваки појединачни месечни износ у означеном периоду од 10. у месецу за претходни месец до 12.04.2019. године; обавезан тужени да тужиљи по основу месечне новчане ренте плаћа износ од 13.034,00 динара почев од 01.01.2019. године, доспеле рате одједном, а будуће сваког месеца унапред у месецу, најкасније до 10. у месецу, док за то постоје законски услови, са законском затезном каматом рачунајући камату на сваки појединачни месечни износ од дана доспелости до исплате, а одбијен да по истом основу плати износ од још 13.034,00 динара почев од 01.01.2019. године, доспеле рате одједном, а будуће сваког месеца унапред у месецу, најкасније до 10. у месецу, док за то постоје законски услови, са законском затезном каматом рачунајући камату на сваки појединачни месечни износ од дана доспелости до исплате; обавезан тужени да тужиљи по основу накнаде нематеријалне штете исплати износ од 100.000,00 динара, са законском затезном каматом од 12.04.2019. године, као дана пресуђења до исплате, а одбијен да по истом основу исплати износ од још 256.000,00 динара, са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате и обавезан тужени да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 136.500,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности одлуке до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 38/20 од 11.05.2020. године, жалба тужиље је одбијена, а жалба туженог делимично усвојена, а делимично одбијена, па је првостепена пресуда преиначена, тако што је одбијен, као неоснован, тужбени захтев за накнаду материјалне штете због изгубљеног издржавања, за период од ...2015. године до 21.12.2018. године, преко износа од 283.171,20 динара до досуђеног износа од 429.639,25 динара, са законском затезном каматом на разлику ових износа од 12.04.2019. године до исплате, као и захтев за исплату месечне новчане ренте преко износа од 6.583,20 динара до досуђеног износа од 13.034,00 динара са споредним потраживањем, а досуђени износ трошкова парничног поступка снижен на 106.500,00 динара. У преосталом делу првостепена пресуда је потврђена. Одбијен је захтев парничних странака за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиља је благовремено изјавила ревизију, побијајући је у преиначеном делу одлуке о главној ствари и трошковима поступка, због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду, у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/2011....18/2020, у даљем тексту: ЗПП), Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужиље делимично основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, малолетна тужилја рођена је ...2011. године у ... од оца ВВ и мајке ББ. Живи са мајком и бабом ГГ у ... . Отац тужилје, сада пок. ВВ је преминуо ...2015. године у 30-ој години живота, у саобраћајном удесу као возач бицикла. До удеса је дошло искључивом кривицом осигураника туженог. Тужилја је тада имала 4 године. Њени родитељи су започели заједнички живот по изласку оца тужилје из затвора, када је тужилја имала 9 месеци. Мајка тужилје рођена је 1997. године и у моменту рођења тужилје имала је 13 година. У евиденцији Центра за социјални рад Општине Врбас постоје подаци о овој породици почев од 2014. године, када је мајка мал. тужилје регулисала њено пребивалиште пријавом на адресу у ..., улица ... . Мајка тужилје никада није радила, а од 08.08.2017. године остварује право на новчану социјалну помоћ у износу од 12.082,00 динара и решењима Општинске управе Врбас од 30.10.2017.године и од 13.09.2018. године признато јој је право на дечији додатак за мал. тужилју за период од 01.09.2017. године до 01.09.2019. године. Покојни отац тужилје ВВ није имао никакве имовине на свом имену, био је без школе и није имао засновани радни однос. Бавио се сакупљањем и продајом секундарних сировина и обављао физичке послове уз накнаду. Таквим пословима је од свог рада остваривао приходе.

Тужилји је од стране туженог у вансудском поступку исплаћен износ од 700.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете за душевне болове због смрти блиског лица, док је захтев за материјалну штету у висину изгубљеног издржавања и ренте одбијен.

Вештак економско-финансијске струке је израдио пет варијанти вештачења. Према првој варијанти обрачун је изведен на бази прихода од 40 евра дневно (послови откупа секундарних сировина 6 дана у недељи). Према другој варијанти као основица је узета накнада за физичке послове, дворишне и помоћне зидарске, где је сатница обрачуната у вредности од 250,00 динара на сат, 6 дана у недељи, по 8 сати дневно. Према трећој варијанти висина накнаде је обрачуната према ценама породичног смештаја односно висини месечне накнаде за издржавање детета у хранитељској породици. Према четвртој варијанти основица су подаци Републичког завода за статистику Републике Србије о просечној заради на сваких 6 месеци календарске године. Пету варијанту чини обрачун нето зараде у висини минималне цене рада за рад од 12 сати.

Првостепени суд је применом материјалног права из чланова 154. став 1, 158, 201. став 1. у вези члана 200, 194. и 186. Закона облигационим односима, оценио да је тужбени захтев делимично основан. Становишта је да се износом од 800.000,00 динара мал. тужилји пружа сатисфакција за душевне болове због смрти оца, па јој је на име накнаде нематеријалне штете досудио износ од 100.000,00 динара, као разлику између износа правичне новчане накнаде и износа који је тужени тужилји исплатио у мирном поступку, са законском затезном каматом од пресуђења до исплате. Првостепени суд је

оценио да је мал. тужила имала право на издржавање од свог оца, који је, иако није имао заснован радни однос нити редовна месечна новчана примања, остваривао приходе обављањем физичких послова и сакупљањем секундарних сировина. Оценом изведених доказа, пре свега исказа саслушане мајке мал.тужиле и саслушаних сведока, првостепени суд је извео закључак да, према правилима о терету доказивања, није доказана тврдња тужбе да је покојни отац тужиле свакодневно остваривао приходе у износу од 40 евра, већ је одлучујући о захтеву за накнаду материјалне штете прихватио трећу варијанту налаза вештака, према којој је висина накнаде за изгубљено издржавање и будућа рента утврђена спрам висине месечне накнаде за издржавање детета у хранитељској породици. Имајући у виду да је пок. отац тужиле издржавао тужилу и њену мајку која није радила, али која је кроз свакодневну негу и бригу доприносила издржавању мал. тужиле, првостепени суд је оценио да износ доприноса пок. оца тужиле у издржавању тужиле не би могао бити већи од $\frac{1}{2}$ месечне накнаде за издржавање детета у хранитељској породици, па је усвојио тужбени захтев за накнаду материјалне штете у спорном периоду у висини утврђеној из налаза и мишљења вештака умањеној за 50% (на који начин је утврдио и висину новчане ренте), а у периоду од септембра 2017. године закључно са децембром 2018. године тако добијени износ је умањио и за износ оствареног дечијег додатка.

Другостепени суд је оценио правилним закључак првостепеног суда о праву на накнаду и висини накнаде нематеријалне штете коју је тужила због смрти оца претпела, у ком делу је првостепену пресуду потврдио, али је оценио да је приликом одлучивања о захтеву за накнаду материјалне штете због изгубљеног издржавања и новчане ренте првостепени суд погрешно применио материјално право, због чега је у овом делу првостепену пресуду преиначио. Прихватио је обрачун месечне зараде пок. оца тужиле утврђен из пете варијанте налаза и мишљења судског вештака која је дата спрам висине минималне цене рада за рад од 12 сати, без умањења у висини прихода оствареног дечијег додатка, али је оценио да тужилци на име накнаде штете за изгубљено издржавање у спорном периоду припада 30% од утврђене нето зараде, јер пок. отац тужиле по редовном току ствари не би издвајао 50% својих прихода за издржавање малолетне ћерке, већ 30%, из разлога што је њихово домаћинство имало три члана.

По оцени Врховног касационог суда, делимично су основани наводи ревизије којима се оспорава правилност примене материјалног права и наведени став другостепеног суда о висини накнаде материјалне штете због изгубљеног издржавања и будуће ренте.

Према члану 185. став 1. Закона о облигационим односима одговорно лице дужно је успоставити стање које је било пре него што је штета настала, а према члану 186. истог Закона обавеза накнаде штете се сматра доспелом од тренутка настанка штете.

Накнада материјалне штете у облику новчане ренте у случају смрти ближе је одређена чланом 194. став 1. истог Закона, којим је прописано да лице које је погинуло издржавао или редовно помагао, као и оно које је по закону имало право захтевати издржавање од погинулог, има право на накнаду штете коју трпи губитком издржавања, односно помагања. Ставом 2. истог члана прописано је да се ова штета накнађује плаћањем новчане ренте, чији се износ одмерава с обзиром на све околности

случаја, а који не може бити већи од онога што би оштећеник добијао од погинулог да је остао у животу.

У конкретном случају, мал. тужилца је искључивом кривицом осигураника туженог изгубила издржавање од оца сада пок. ВВ, преминулог ...2015. године, услед чега она има право на накнаду штете коју је претрпела губитком издржавања, као и право на будућу ренту док за то постоје законски услови. Под изгубљеним издржавањем од момента смрти њеног оца, као дужника издржавања до момента доношења судске одлуке о накнади штете, сматра се онај износ издржавања који би мал. тужилца као оштећено лице, према редовном току ствари или према посебним околностима, остварила да није дошло до смрти њеног оца као дужника издржавања, а чије остварење је спречено радњом осигураника туженог. Рента је очекивани губитак издржавања у моменту доношења судске одлуке па убудуће док би за обавезу издржавања постојали законски услови и као вид штете се утврђује на бази чињеница о висини зараде дужника издржавања које су познате у моменту доношења судске одлуке, а коју би поверилац издржавања остварио и који не може бити већи од онога што би оштећеник добијао од умрлог дужника издржавања да је остао у животу.

Имајући у виду све околности конкретног случаја, чињеницу да пок. отац тужилце није имао стручне квалификације и да није био у радном односу, већ да је остваривао приходе за своје издржавање и издржавање мал. тужилце и њене мајке од прикупљања и продаје секундарних сировина и од повремених обављања физичких послова уз накнаду, и по оцени Врховног касационог суда је правилан закључак нижестепених судова да се висина накнаде штете због изгубљеног издржавања не може утврдити из варијанте налаза вештака дате према тврдњи мајке мал. тужилце о висини прихода које је отац тужилце остваривао, јер за такву тврдњу нису пружени довољно уверљиви докази. Правилна је оцена другостепеног суда да се висина месечне зараде коју би према редовном току ствари пок. отац тужилце остваривао да није дошло до штетног догађаја (самим тим и износ који би тужилца остварила на име издржавања и ренте) утврђује из варијанте налаза и мишљења судског вештака дате према висини минималне цене рада за рад од 12 сати, а не према варијанти налаза вештака спрам висине месечне накнаде за издржавање детета у хранитељској породици, како је то погрешно оценио првостепени суд. Накнада штете за изгубљено издржавање има одштетни карактер, у ком смислу параметар не може бити накнада која се исплаћује хранитељској породици за издржавање мал. детета без родитељског старања, јер је у ту накнаду урачуната и награда и накнада за рад хранитеља, а не само износ потребан за намирење месечних потреба мал. деце која су хранитељима поверена на старање. Накнада штете за изгубљено издржавање одмерава се према стварној висини претрпљене штете, с обзиром на све околности случаја, дакле у висини реално очекиваних прихода који су смрћу дужника издржавања изостали и која треба да одговара ономе што би оштећеник добијао од умрлог да је остао у животу.

Правилна је и оцена другостепеног суда да се од утврђеног износа изгубљеног издржавања не може одбити износ накнаде коју је мајка мал. тужилце од септембра 2017. године примила по основу дечијег додатка за мал. тужилцу. Такво социјално примање мајка мал. тужилце је остварила по основу Закона о финансијској подршци породици са децом, ради побољшања материјалног положаја породице и побољшања услова за задовољење основних потреба мал. детета и нема карактер породичне пензије

која би била од значаја у поступку одлучивања о висини штете за случај да ју је мал. тужилца остварила, што овде није случај.

Накнада за изгубљено издржавање је одређена од стране другостепеног суда са полазиштем на утврђењу заснованом на обрачуну вештака о износу нето зараде у висини минималне цене рада за рад од 12 часова у периоду од септембра 2015. године закључно са децембром 2018. године, што износи 1.062.704,00, а 50% износи 531.352,00 динара (без умањења за дечији додатак). По налажењу Врховног касационог суда, тужилци је ваљало досудити износ од 531.352,00 динара на име изгубљеног издржавања, имајући у виду да је искључиво отац обезбеђивао средства потребна за издржавање мал. тужилца, да је њена мајка и сама била малолетна у време његове смрти, да она као негујући родитељ због узраста мал. тужилца није била у прилици да материјално доприноси њеном издржавању, да је терет издржавања мал. тужилца сносио искључиво отац, чија обавеза издржавања према тужилци као мал. детету не би ни могла бити мања од 50% износа његових скромних прихода, да није било штетног догађаја. Следствено томе, ренту је ваљало одредити по истом принципу, у износу од 14.872,00 динара месечно, што према обрачуну вештака представља 50% минималне нето зараде у последњем кварталу 2018. године, као меродавном критеријуму према којем се одређује висина ренте почев од 01.01. 2019.године па убудуће. Из разлога који су наведени, не може се прихватити као правилан закључак другостепеног суда да тужилци на име изгубљеног издржавања и будуће ренте припада 30% од износа који би радом остваривао њен отац из разлога што је домаћинство имало три члана. По налажењу Врховног касационог суда, при утврђивању накнаде штете коју мал. дете трпи због изгубљеног издржавања, не може се поћи од закључка да би целокупан доходак који би умрли остварио, био дељен на једнаке делове између умрлог лица и лица која је он издржавао као чланове домаћинства, већ се утврђује шта би умрли, да је у животу, био дужан и могао да обезбеди на име издржавања свог мал. детета према којем је обавеза издржавања приоритетна, а у складу са одредбама чл. 154, 160. и 162. Породичног закона. У ситуацији скромних услова живота у којој је сада пок. отац тужилца био једини члан породице који је радом остваривао приходе за издржавање мал. тужилца и њене тада још мал. мајке, која није радила већ је старањем о детету доприносила њеном издржавању, висина издржавања за малолетну тужилцу у висини од 50% прихода коју је остваривао њен отац би био адекватан да допринесе задовољењу потреба мал. детета, полазећи од њеног узраста и нужних егзистенцијалних потреба.

Из наведених разлога, по оцени Врховног касационог суда, мал. тужилци због изгубљеног издржавања услед смрти оца, за период од ...2015. године до 21.12.2018. године, припада право на накнаду материјалне штете због изгубљеног издржавања и рента према варијанти датој од стране вештака економско финансијске струке према којој је отац тужилца остваривао зараду радећи 12 сати дневно по вредности сата у висини минималне зараде, од којег износа је висина издржавања мал. тужилца 50% нето зараде, без одбитка износа накнаде по основу дечијег додатка. За веће тражење тужбени захтев и по оцени Врховног касационог суда није основан, па је применом чл. 416. став 1. и 414. став 1. ЗПП, одлучено као у ставу првом изреке.

Како је преиначена одлука о главној ствари, то је према успеху странака у спору преиначено и решење о трошковима првостепеног и другостепеног парничног поступка садржано у побјаној пресуди. Имајући у виду делимичан успех тужилца у

спору, то је тужени у обавези да јој накнади трошкове поступка одмерене применом Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката, према висини досуђеног износа, односно износа са којим је успела у спору. Супротно становишту другостепеног суда, странка коју је као физичко лице у парници заступао адвокат, обвезник пореза на додату вредност, има право на накнаду трошкова на име ПДВ-а на адвокатску услугу без достављања рачуна о извршеним услугама на основу којег је од странке наплаћен износ овог трошка увећан за порез на додату вредност, какав услов је постављен за случај заступања странке која је правно лице.

С тога, применом члана 153, 154. и 163. ЗПП, тужиљи припада право на накнаду трошкова првостепеног поступка у укупном износу од 156.600,00 динара, који обухватају трошкове за састав тужбе и три образложена поднеска састављених од стране пуномоћника адвоката, у износу од по 9.000,00 динара, увећано за износ пореза на додату вредност од 20% што износи по 10.800,00 динара (укупно 43.200,00 динара), за заступање тужиље на 5 одржаних рочишта у износу од по 10.500,00 динара, увећано за износ пореза на додату вредност од 20% што износи по 12.600,00 динара (укупно 63.000,00 динара), за приступ адвоката на 2 неодржана рочишта у износу од по 6.000,00 динара, увећано за износ пореза на додату вредност од 20% што износи по 7.200,00 динара (укупно 14.400,00 динара), као и право на накнаду трошкова саобраћајног и економско финансијског вештачења у износу од по 18.000,00 динара (укупно 36.000,00 динара). На досуђени износ трошкова првостепеног поступка тужиљи применом чл. 277. и 324. ЗОО припада законска затезна камата од извршности пресуде до исплате.

Према делимичном успеху тужиље у другостепеном и ревизијском поступку, тужиљи припада право на накнаду трошкова за састав жалбе и ревизије у износу од по 9.000,00 динара, увећано за износ пореза на додату вредност од 20% што износи по 10.800,00 динара (укупно 21.600,00 динара).

Из наведених разлога, применом члана 165. став 2. ЗПП одлучено је као у ставовима другом и трећем изреке.

**Председник већа- судија
Весна Субић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**